

Důkazní povinnost

Poučení o důkazní povinnosti podle § 118a odst. 3 o. s. ř. poskytne soud nejen účastníku, který dosud o sporném tvrzení neoznačil žádný důkaz, nebo který sice o svém sporném tvrzení důkaz označil, avšak jde o důkaz zjevně nezpůsobilý prokázat sporné tvrzení, ale i tehdy, provedl-li ohledně sporného tvrzení účastníkem navržené důkazy, jestliže jimi nedošlo k jeho prokázání a jestliže proto by účastník nemohl být ve věci úspěšný, srov. R 115/2012. Jakkoli po přijetí R 115/2012 došlo k úpravám některých ustanovení občanského soudního řádu týkajících se koncentrace řízení před soudem prvního stupně (srov. zejména § 118b o. s. ř.), Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. února 2026, sen. zn. 29 ICdo 90/2024, vysvětlil, že závěry R 115/2012 (jehož judikatorní význam coby rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia je nadřazen rozhodnutím tříčlenných senátů Nejvyššího soudu) o tom, že poučení podle § 118a odst. 3 o. s. ř. soud poskytne (je povinen poskytnout) nejen účastníku, který dosud o sporném tvrzení neoznačil žádný důkaz, nebo který sice o svém sporném tvrzení důkaz označil, avšak jde o důkaz zjevně nezpůsobilý prokázat sporné tvrzení, ale i tehdy, provedl-li ohledně sporného tvrzení účastníkem navržené důkazy, jestliže jimi nedošlo k jeho prokázání a jestliže proto by účastník nemohl být ve věci úspěšný, platí i pro současné znění občanského soudního řádu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 41/2023-1635 ze dne 30.6.2026)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně H. J., proti žalovanému KOPPA, v. o. s., se sídlem v L., jako insolvenčnímu správci dlužníka J. J., za účasti Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci, se sídlem v L., o vyloučení nemovitých věcí z majetkové podstaty dlužníka, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci pod sp. zn. 76 ICm 2086/2013, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka J. J., vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci pod sp. zn. KSLB 76 INS 22654/2011, o dovolání žalobkyně i žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. září 2022, č. j. 76 ICm 2086/2013, 104 VSPH 634/2019-1336 (KSLB 76 INS 22654/2011), ve znění usnesení téhož soudu ze dne 26. září 2022, č. j. 76 ICm 2086/2013, 104 VSPH 634/2019-1344 (KSLB 76 INS 22654/2011), tak, že dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. září 2022, č. j. 76 ICm 2086/2013, 104 VSPH 634/2019-1336 (KSLB 76 INS 22654/2011), ve znění usnesení téhož soudu ze dne 26. září 2022, č. j. 76 ICm 2086/2013, 104 VSPH 634/2019-1344 (KSLB 76 INS 22654/2011), se odmítá v rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v bodě I. výroku. Dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu se odmítá v rozsahu, v němž směřuje proti té části prvního výroku, kterou odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně v bodě II. výroku ohledně pozemku parc. č. XY, zastavěná plocha a nádvoří, a stavby č. p. XY, stojící na pozemku parc. č. XY, zastavěná plocha a nádvoří, zapsaných na listu vlastnictví č. XY v katastrálním území XY. Ve zbývajícím rozsahu se rozsudek odvolacího soudu zrušuje a věc se potud vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 17. července 2019, č. j. 76 ICm 2086/2013-1000, Krajský soud v Ústí nad

Labem - pobočka v Liberci (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Zamítl žalobu, kterou se žalobkyně (H. J.) domáhala vůči žalovanému (KOPPA, v. o. s., jako insolvenčnímu správci dlužníka J. J.) vyloučení označených nemovitých věcí nacházejících se v katastrálním území XY z majetkové podstaty dlužníka. Konkrétně šlo o:

1) pozemky parc. č. XY, XY a XY (dále jen „pozemky č. 1 až 3“) [bod I. výroku],

2) pozemky parc. č. st. XY a XY (dále jen „pozemky č. 4 a 5“) [bod II. výroku],

3) pozemek parc. č. st. XY [jehož součástí je stavba bez čísla popisného a evidenčního (jiná stavba)], pozemek parc. č. st. XY [jehož součástí je stavba XY č. p. XY (dále jen „stavba č. p. XY“)], pozemky parc. č. XY, XY, XY a XY (dále jen „pozemky č. XY až XY“), o stavbu bez čísla popisného a evidenčního (garáž) stojící na pozemku č. XY a o stavbu č. p. XY stojící na pozemku č. XY (dále jen „stavba č. p. XY“) [bod III. výroku].

[2] Rozhodl o nákladech řízení (body IV. a V. výroku).

2. Insolvenční soud – vycházejí z § 143 odst. 1 písm. a/ zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“), z § 3055 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), a z § 274 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – dospěl po provedeném dokazování k následujícím závěrům:

3. Ohledně pozemků č. 1 až 5 zamítl insolvenční soud žalobu proto, že žalobkyně se domáhá jejich vyloučení, ačkoliv nebyly (nejsou) sepsány v majetkové podstatě dlužníka.

4. Pozemek č. 4 (z nějž byl posléze vyčleněn pozemek č. 5) nabyta žalobkyně darem od svých rodičů, takže tyto pozemky nenáleží do společného jmění žalobkyně a dlužníka. Stavba č. p. XY zřízená (jako nová) na pozemku č. 4 za trvání manželství žalobkyně a dlužníka do jejich společného jmění naopak patří, takže podle § 3055 odst. 1 o. z. se stavba č. p. XY nestala ke dni účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, součástí pozemku.

5. Podle „rozhodnutí 3 Cz 31/86“ (správně jde o rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31. července 1986, sp. zn. 3 Cz 31/86, uveřejněný pod číslem 26/1989 Sb. rozh. obč.) nabytím věci (majetku) za trvání manželství je i vytvoření věci oběma manžely nebo jedním z nich v době po uzavření manželství. Není tedy podstatné, zda přestavbu domu a stavbu přístavby a garáže realizovala pouze žalobkyně nebo žalobkyně společně s dlužníkem. Nebylo prokázáno, že by tak žalobkyně činila pouze ze svých výlučných prostředků.

6. V rozsahu majetku, o kterém insolvenční soud rozhodl pod bodem III. výroku, tedy platí, že stavby (garáž a stavba č. p. XY) patří do majetkové podstaty dlužníka, protože vznikly za trvání manželství a není prokázán některý z důvodů pro jejich vyloučení dle § 141 odst. 1 obč. zák. Ostatní nemovitosti tamtéž označené (pozemky č. 6 až 11) patří do majetkové podstaty dlužníka proto, že žalobkyně je nabyta do vlastnictví za trvání manželství (s dlužníkem) a (opět) není prokázán některý z důvodů pro jejich vyloučení dle § 141 odst. 1 obč. zák.

7. K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 26. září 2022, č. j. 76 ICm 2086/2013, 104 VSPH 634/2019-1336 (KSLB 76 INS 22654/2011), ve znění (doplňujícího) usnesení téhož soudu ze dne 26. září 2022, č. j. 76 ICm 2086/2013, 104 VSPH 634/2019-1344 (KSLB 76 INS 22654/2011):

[1] Změnil rozsudek insolvenčního soudu v bodech II. až V. výroku tak, že z majetkové podstaty dlužníka vyloučil pozemky č. 4 a 5 a stavbu č. p. XY (první výrok, část věty před středníkem).

[2] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodě I. výroku (tedy ohledně pozemků č. 1 až 3) a ve „zbytku“ bodu III. výroku (tedy ohledně pozemků č. 6 až 11 a ohledně garáže) [první výrok, část věty za středníkem].

[3] Rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý a třetí výrok).

8. Odvolací soud – vycházejí z § 119 odst. 2, § 120, § 143 odst. 1 písm. a/ a § 144 obč. zák., z § 3028 odst. 2, § 3038 až § 3040 a § 3055 o. z. a z § 205, § 217 odst. 1, § 224 odst. 1, § 225, § 229 odst. 3, § 268, § 270 odst. 1, § 271, § 273 odst. 1 a § 274 odst. 1 insolvenčního zákona – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí a po zopakování a doplnění dokazování k následujícím závěrům:

9. Rozsah majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka je vymezen v řízení o vypořádání společného jmění manželů, které nahrazuje řízení o vyloučení věci z majetkové podstaty dlužníka; srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2016, sp. zn. 29 ICdo 37/2016 [jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 65/2018 Sb. rozh. obč., který je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu]. Řízení v této věci bylo (proto) přerušeno do rozhodnutí insolvenčního soudu o žalobě o vypořádání společného jmění manželů podané žalobkyní. Pravomocným rozsudkem ze dne 26. března 2021, č. j. 76 ICm 68/2019-428, insolvenční soud onu žalobu zamítl (proto, že podle § 274 insolvenčního zákona nelze vypořádání provést v důsledku předlužení).

10. Žalobkyně tvrdí, že sporný majetek (zahrnutý do majetkové podstaty dlužníka) je jejím výlučným vlastnictvím. Namítla fikci vypořádání společného jmění manželů podle § 741 o. z., to však nelze provést, protože závazky dlužníka jsou vyšší než majetek, který náleží do společného jmění manželů. Jak správně uzavřel insolvenční soud, úprava obsažená v § 274 insolvenčního zákona je v poměru k obecné úpravě vypořádání společného jmění manželů úpravou zvláštní. K zániku společného jmění manželů nadto došlo v roce 2013, tedy podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (účinného do 31. prosince 2013), nikoliv podle § 741 o. z. (účinného od 1. ledna 2014).

11. Odvolací soud se ztotožňuje s názorem insolvenčního soudu, že pozemky č. 1 až 3 nejsou zapsány do soupisu majetkové podstaty dlužníka.

12. Pozemek č. 5 (na kterém bylo vybudováno garážové stání) je sepsán v majetkové podstatě dlužníka pod položkou č. 176, přičemž nebyl vyčleněn z pozemku č. 4 (jak uvedl insolvenční soud), nýbrž z pozemku č. 2, který žalobkyně získala darem od rodičů. Vyčleněním pozemku č. 5 z pozemku č. 2 nedošlo ke změnám vlastnictví, takže byl zahrnut do soupisu neoprávněně, jelikož je ve výlučném vlastnictví žalobkyně.

13. V řízení bylo prokázáno, že sporné nemovitosti pořídila žalobkyně zčásti kupní smlouvou uzavřenou dne 7. dubna 2005 s W. K., zčásti je vydražila udělením příklepu ze dne 14. května 2004 a zčásti je nabyta darovací smlouvou uzavřenou s rodiči dne 27. února 2002.

14. V řízení bylo prokázáno, že podle založené dokumentace stavba č. p. 89 nebyla přestavěna v rozsahu dovozovaném insolvenčním soudem; žalobkyně ji zrekonstruovala tak, že ve smyslu závěrů rozsudku Nejvyššího soudu ze dne „30. října 2013“ (správně ze dne 31. května 2012), sp. zn. 28 Cdo 945/2012, nedošlo ke ztrátě původního stavebně technického charakteru stavby zásadní obměnou konstrukčních prvků dlouhodobé životnosti (nevznikla nová stavba) a ke změně vlastnických poměrů ke stavbě nedošlo ani přístavbami provedenými za trvání manželství s vynaložením společných prostředků manželů (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2009, sp. zn. 22 Cdo 220/2008). Vyloučení pozemku č. 4 i stavby č. p. XY na něm stojící se tedy žalobkyně domáhá oprávněně.

15. K nemovitostem, které žalobkyně za trvání manželství nabyla kupní smlouvou a dražbou, odvolací soud přitakal závěru insolvenčního soudu, že rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (jež má prokázat, že dlužník neměl příjmy, z nichž by nemovitosti mohly být pořízeny) nepostačuje k závěru, že žalobkyně pořídila nemovitosti ze svých výlučných prostředků.

16. Bylo na žalobkyni, aby konkrétně tvrdila, z jakých finančních prostředků nemovitosti pořídila a navrhla k tomu dokazování (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. února 2012, sp. zn. 20 Cdo 4514/2010), když další tvrzení žalobkyně (že je jako vlastník uvedena v katastru nemovitostí a že při provádění rekonstrukce byla stavebníkem) nemá pro řízení význam, jsou-li v něm tvrzeny a prokazovány skutečnosti, jež nasvědčují nesprávnému zápisu v katastru nemovitostí. Stejný osud má i jiná stavba na pozemku č. 6 a garáž stojící na pozemku č. 5. I v tomto případě by žalobkyně musela prokázat, že stavby pořídila ze svých výlučných prostředků. V opačném případě se ohledně garáže (která je nemovitostí) prosadí pravidlo obsažené v § 3055 o. z.

17. Odvolací soud poučil žalobkyni podle § 118a odst. 1 a 3 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), o povinnosti tvrzení a o důkazní povinnosti k otázce, z jakých finančních prostředků za trvání manželství byly pořízeny nemovité věci pořízené kupní smlouvou (pozemek č. 6 s jinou stavbou, pozemek č. 7, stavba č. p. XY, pozemek č. 8 a pozemek č. 9) a dražbou (pozemek č. 10 a 11) za účelem prokázání tvrzení, že jsou jejím výlučným majetkem. Dále ji poučil, aby tvrdila a prokázala, z jakých finančních prostředků byla pořízena stavba garáže na pozemku č. 5 a jiná stavba na pozemku č. 6 za účelem prokázání tvrzení, že se stavby staly jejím výlučným majetkem.

18. Žalobkyně po poučení odvolacího soudu odkázala na dokumentaci týkající se její žádosti o vývozní povolení podané u Národní galerie v Praze (dále jen „NG“), u Uměleckoprůmyslového muzea (dále jen „UPM“) a u Národního technického muzea v Praze (dále jen „NTM“) a uvedla, že v jiných (jí označených) spisech vedených u insolvenčního soudu jsou založeny stvrzenky o příjmu v hotovosti za prodej od kupujícího Starožitnictví ELART Mostecká, spol. s r. o., a připojila k důkazu žádost o udělení souhlasu k vývozu kulturních památek nebo předmětů muzejní hodnoty podle zákona č. [22/1958](#) Sb., o kulturních památkách, a zákona č. [54/1959](#) Sb., o muzeích a galeriích, podanou u NG, a znalecký posudek znalce JUDr. Oldřicha Rybáře ze dne 1. října 1988. Dále uvedla, že požádala NTM o povolení k vývozu historického vozidla Horch 830 BL, předložila fotodokumentaci a pozemkovou mapu ohledně nejasností týkajících se pozemku č. 6 a garáže a usnesení insolvenčního soudu o nařízení prohlídky nemovitostí dlužníka.

19. Uvedla též, že v důsledku zapsání stavby č. p. XY nacházející se na pozemku č. 7 do majetkové podstaty dlužníka musela ukončit opravu domu a že na základě rozhodnutí soudu v roce 1988 vyvezla z České republiky další obrazy a umělecké předměty, jež nevyžadovaly souhlas NG a UPM, že tyto předměty byly oceněny znaleckými posudky a že tyto listiny založil do spisu (insolvenčního soudu) sp. zn. 76 ICm 1848/2013 JUDr. Sorokáč a že v onom řízení uvedla, že sbírku obrazů vysoké hodnoty vlastnila před sňatkem s dlužníkem, založila žádost o udělení souhlasu k vývozu kulturních památek nebo předmětů muzejní hodnoty č. j. 307/90 podanou u ND, vyjádřila se k osudu vlastnictví vozidla Horch a připojila fotodokumentaci, opakovaně uvedla a doložila, že požádala Nejvyšší soud o pořízení kopií z jednotlivých spisů, že jí bylo umožněno jejich provedení, vyjádřila se k prodeji jednotlivých cenných věcí s tím, že první prodej proběhl v roce 1997 v době krachu Kreditní banky Plzeň, a. s., že zatím bezvysledně oslovila jednotlivé kupce za účelem potvrzení koupě, které vyjmenovala, avšak neposkytli jí součinnost.

20. Odvolací soud se po doplnění dokazování ztotožnil s názorem státního zastupitelství, že žalobkyně ani po poučení neprokázala, že nemovité věci pořízené kupní smlouvou, dražbou a stavbou jsou v jejím výlučném vlastnictví.

21. Tvzení žalobkyně obsažená v jednotlivých podáních, fotodokumentace a jmenovité označení osob kupců, jakož ani žádosti o vývoz těchto předmětů do zahraničí neprokazují, že na základě řádných nabývacích titulů byla žalobkyně oprávněna převést vlastnictví k tvrzenému majetku na třetí osobu, že vlastnictví skutečně převedla a obdržela za ně kupní cenu a v jaké výši a v neposlední řadě, že využila takto získaných finančních prostředků ve svém výlučném vlastnictví na pořízení výše uvedených nemovitých věcí.

II. Dovolání a vyjádření k němu

22. Proti rozsudku odvolacího soudu podali dovolání žalobkyně i žalovaný.

1) Dovolání žalobkyně

23. Žalobkyně směřuje dovolání proti zamítavým výrokům o věci samé, přesněji proti té části napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodě I. výroku (ohledně pozemků č. 1 až 3) a ve „zbytku“ bodu III. výroku (tedy ohledně pozemků č. 6 až 11 a ohledně garáže) [první výrok rozsudku odvolacího soudu, část věty za středníkem].

24. Splnění předpokladu přípustnosti dovolání spatřuje dovolatelka v tom, že by věcné posouzení jejího dovolání Nejvyšším soudem „mělo být připuštěno, a to podle podmínek uvedených v § 237 o. s. ř.“.

25. Dovolatelka namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu a věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení. V mezích uplatněného dovolacího důvodu argumentuje dovolatelka následovně:

26. Základní námitkou dovolatelky ve vztahu k napadenému rozsudku je, že odvolací soud „překvapivě“ změnil pouze část rozhodnutí insolvenčního soudu, aniž by provedl jakékoli dokazování. Hodnocení důkazů, které soud neprovedl, zakládá porušení článku 36 odst. 1 a článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v důsledku porušení zásady přímosti.

27. Dovolatelka se v řízení odvolávala na důkazy exkurzem do minulosti (který po 34 letech při dokazování úředními listinami není přípustné zpochybňovat úvahou obecných soudů). Kdyby soudy navržené důkazy provedly, měly by za prokázané, že dovolatelka měla vlastní prostředky, z nichž mohla pořídit nemovitosti. Přitom označila i spisy, v nichž měly být založeny listinné důkazy.

28. Dovolatelka prokázala, že nemovitosti, které odvolací soud nevyločil z majetkové podstaty dlužníka, zakoupila ze svých výhradních prostředků, čímž vyvrátila domněnku, že jde o majetek patřící do společného jmění manželů.

29. Z nevypořádaného společného jmění manželů se ani po (nezákonném) zpeněžení v majetkové podstatě dlužníka nedostalo dovolatelce žádného protiplnění.

30. K určitým tvrzením o majetku v žalobě měl insolvenční soud dovolatelku poučit podle § 118a odst. 1 o. s. ř., což se nestalo. Toto pochybení nenapravit ani odvolací soud, k jehož výzvě dovolatelka uvedla, že šlo o majetek v jejím výlučném vlastnictví ke dni podání vylučovací žaloby.

31. K doplněným skutkovým tvrzením dovolatelka označila důkazní návrhy, takže odvolací soud měl podle § 219a odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 221 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. rozsudek insolvenčního soudu zrušit a věc vrátit insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení, neboť navržené důkazy vzhledem k § 213 odst. 4 o. s. ř. nemohly být provedeny v odvolacím řízení.

32. Dále dovolatelka poukazuje na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2022, sp. zn. 22 Cdo 3070/2021, k rozložení důkazního břemene ve sporu o to, zda věc patří do společného jmění manželů (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 48/2023 Sb. rozh. obč.), a na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. června 2022, sp. zn. 27 Cdo 592/2022, k opomenutým důkazům (ve spojení s § 157 odst. 2 o. s. ř.).

33. Míni rovněž, že odvolací soud porušil její právo na spravedlivý proces tím, že ji nutil prokazovat skutečnosti, které prokázala v jiném soudním řízení. Namítá též, že odvolací soud neměl přičíst k její tíži absenci důkazů, které prokazatelně založila do spisů vedených u insolvenčního soudu pod sp. zn. 76 ICm 2086/2013 (tato věc) a 76 ICm 1848/2013.

34. Žalovaný ve vyjádření (z 16. ledna 2023) má za to, že napadené rozhodnutí nemohlo být pro dovolatelku překvapivé, neboť v průběhu celého řízení byla opakovaně poučována, že neunáší důkazní břemeno a že následkem neunesení důkazního břemene může být neúspěch ve věci. Ze spisu se též neztratily důkazy; toto tvrzení dovolatelky nadto není dostatečně určité (přezkoumatelné), když dovolatelka netvrdila, které konkrétní důkazy se ztratily a co jimi mělo být prokazováno.

35. Bylo prokázáno, že osobou, která disponovala majetkem, byl dlužník, který majetek „legalizoval“ prostřednictvím dovolatelky a třetích osob. Finanční prostředky získané z této činnosti byly použity na koupi nemovitostí v době, kdy trvalo manželství dovolatelky a dlužníka i jejich společné jmění manželů.

36. Nebylo prokázáno, že nemovitosti byly nabyty do výlučného vlastnictví žalobkyně.

2) Dovolání žalovaného

37. Žalovaný směřuje dovolání proti vyhovujícím výrokům o věci samé, přesněji proti té části napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud změnil rozsudek insolvenčního soudu v bodech II. až V. výroku tak, že z majetkové podstaty dlužníka vyloučil pozemky č. 4 a 5 a stavbu č. p. XY (první výrok, část věty před středníkem).

38. Přípustnost dovolání vymezuje dovolatel ve smyslu § 237 o. s. ř. argumentem, že odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu.

39. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), s tím, že dovolání je podáváno i z důvodů uvedených v „§ 241a odst. 2 písm. b/ a v § 241a odst. 3 o. s. ř.“, a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil (v dovoláním dotčeném rozsahu) a věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

40. V mezích uplatněných „dovolacích důvodů“ dovolatel úvodem shrnuje, že napadené rozhodnutí je překvapivé, když odvolací soud nevyšel ze skutkového stavu zjištěného insolvenčním soudem, což nemohl předvídat. Tím odvolací soud odňal dovolateli možnost právně a skutkově argumentovat ve vztahu k otázce, která se s ohledem na právní názor odvolacího soudu jevila jako významná pro jeho rozhodnutí, aniž jej poučil ve smyslu §118a o. s. ř.

41. Ve vztahu ke stavbě č. p. XY vytýká dovolatel odvolacímu soudu, že se co do úsudku, že nešlo o

novou stavbu, odchýlil od ustálené judikatury představované zejména rozsudkem Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 945/2012, když o zásadní přestavbě stavby lze uvažovat jen tehdy, jestliže při této přestavbě došlo ke změně podstaty nemovité věci, a to z hlediska druhu, obsahu nebo rozsahu nemovitosti. Zásadní přestavbou dochází ke ztrátě původního stavebně technického charakteru stavby zpravidla tehdy, jestliže došlo k obměně reprezentující nadpoloviční objemový podíl všech konstrukcí prvků dlouhodobé životnosti stavby.

42. Dále dovolatel namítá, že ohledně pozemku č. 4 změnil odvolací soud rozsudek insolvenčního soudu, ačkoli ten žalobu potud zamítl proto, že dovolatel nese-psal pozemek č. 4 do majetkové podstaty dlužníka.

43. Překvapivost napadeného rozhodnutí spatřuje dovolatel konkrétně v tom, že odvolací soud mu nezprostředkoval svůj názor, že rekonstrukcí stavby č. p. XY nedošlo ke změně podstaty této nemovité věci z hlediska druhu, obsahu nebo rozsahu a ke ztrátě jejího původního stavebně technického charakteru zásadní obměnou konstrukčních prvků dlouhodobé životnosti, a tím, že jej nepoučil podle § 118a o. s. ř., mu neumožnil navrhnout důkazy pro prokázání skutečností, že vznikla nová stavba.

44. Přitom odvolací soud neopakoval provedené důkazy (výslechem svědků, znaleckým posudkem a dalšími listinami), ani nedoplňoval dokazování.

45. Žalobkyně ve vyjádření (z 12. března 2023) má za to, že dovolání žalovaného je zřejmě bezúspěšným uplatňováním práva. Míni, že dovolání není přípustné, načež se obsáhle vyjadřuje k činnosti žalovaného coby insolvenčního správce dlužníka, vytýkajíc mu různá pochybení.

III. Přípustnost dovolání

46. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

47. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností podaných dovolání, maje na zřeteli, že v dané věci mohou být přípustná jen podle § 237 o. s. ř., přičemž pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti vypočtených v § 238 o. s. ř.

48. S přihlédnutím k době vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka (18. května 2012) se v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka (a tedy i ve sporech jím vyvolaných) i v době od 1. června 2019 uplatní insolvenční zákon ve znění účinném do 31. května 2019 [srov. článek II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. [31/2019](#) Sb.]. Insolvenční zákon v tomto znění je rozhodný i při posuzování přípustnosti dovolání podaných v této věci.

1) K přípustnosti dovolání žalobkyně

49. Pasáž, kterou žalobkyně v dovolání výslovně věnuje jeho přípustnosti (srov. reprodukce dovolání v odstavci 24 odůvodnění shora), nesplňuje požadavky předepsané pro vymezení přípustnosti dovolání v § 241a odst. 2 o. s. ř. (k vymezení přípustnosti dovolání srov. především usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod číslem 4/2014 Sb. rozh. obč., jakož i stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 28. listopadu 2017, sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16, uveřejněné pod číslem 460/2017 Sb.). Z dalšího obsahu dovolání (vesměs skutkově popisného a pro založení přípustnosti dovolání proto co do popisných částí nezpůsobilého) však lze vysledovat tvrzený rozpor s označenou judikaturou Nejvyššího soudu k otázkám poučovací povinnosti soudu

podle § 118a o. s. ř. a k neprovedeným důkazům. V tomto rámci Nejvyšší soud dále zkoumal, zda je důvod dovolání připustit.

a) K opomenutí způsobilé argumentace

50. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěru, že spočívá-li rozhodnutí odvolacího soudu na posouzení více právních otázek, z nichž každé samo o sobě vede samostatně k výsledku dosaženému rozhodnutím odvolacího soudu, není dovolání ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné, jestliže řešení některé z těchto otázek nebylo dovoláním zpochybněno, nebo jestliže některá z těchto otázek nesplňuje předpoklady vymezené v ustanovení § 237 o. s. ř. Je tomu tak proto, že dovolací soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně jejich obsahového vymezení, a z jiných než dovolatelem uplatněných důvodů napadené rozhodnutí přezkoumat nemůže (srov. ustanovení § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. a např. důvody nálezu Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2009, sp. zn. IV. ÚS 560/08, uveřejněného pod číslem 236/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Věcný přezkum posouzení ostatních právních otázek nemůže za tohoto stavu ovlivnit výsledek řízení a dovolání je tak nepřípustné jako celek. Srov. k tomu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2005, sp. zn. 29 Odo 663/2003, uveřejněné pod číslem 48/2006 Sb. rozh. obč., a v poměrech občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2013 např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2020, sen. zn. 29 NSČR 43/2018, uveřejněného pod číslem 101/2020 Sb. rozh. obč.

51. Ve světle judikatury shrnuté v předchozím odstavci neměl Nejvyšší soud důvod připustit dovolání žalobkyně proti té části napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu v bodě I. výroku (ohledně pozemků č. 1 až 3). Potud napadené rozhodnutí spočívá na potvrzení správnosti závěru insolvenčního soudu, že pozemky č. 1 až 3 nejsou zapsány do soupisu majetkové podstaty dlužníka.

52. Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu představované např. rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2015, sp. zn. 29 Cdo 683/2011, uveřejněným pod číslem 116/2016 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 116/2016“), přitom k předpokladům, za nichž lze vyhovět vylučovací žalobě podle § 225 insolvenčního zákona, patří i to, že v době, kdy soud rozhoduje o vyloučení majetku, je sporný majetek (nadále) sepsán v majetkové podstatě dlužníka.

53. Absenci tohoto předpokladu dovolatelka argumentačně nezpochybňuje, ač právě na něm spočívá napadené rozhodnutí ohledně pozemků č. 1 až 3. Nejvyšší soud proto v tomto rozsahu dovolání odmítl podle § 234c odst. 1 a 2 o. s. ř.

b) K „překvapivosti“ napadeného rozhodnutí

54. Ve vztahu k pozemkům č. 6 až 11 a garáži pojí dovolatelka přípustnost dovolání především se svým „překvapením“ nad tím, že odvolací soud potud rozsudek insolvenčního soudu také nezměnil.

55. Nejvyšší soud ustáleně judikuje, že byla-li právní otázka, kterou odvolací soud zkoumal s jiným výsledkem, zkoumána již soudem prvního stupně, mohl být rozhodnutím odvolacího soudu v dotčeném aspektu „překvapen“ jen účastník svých práv nedbalý [konající v rozporu s obecným právním principem „vigilantibus iura scripta sunt“ (bdělým náleží práva)]; srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. července 2014, sp. zn. 29 Cdo 914/2014, uveřejněného pod číslem 107/2014 Sb. rozh. obč. V poměrech dané věci platí řečené tím více, že

odvolací soud v dotčené části rozhodnutí soudu prvního stupně neměnil, nýbrž potvrzoval. Potvrzujícím výrokem napadeného rozhodnutí tedy dovolatelka překvapena být neměla ani nemohla a důvod připustit dovolání k posouzení této otázky dán není.

c) K poučení podle § 118a o. s. ř.

56. Pro posouzení otázky, zda odvolací soud řádně splnil poučovací povinnost dle § 118a o. s. ř., shledává Nejvyšší soud dovolání žalobkyně přípustným (v rozsahu, v němž se týká pozemků č. 6 až 11 a garáže), když potud je napadené rozhodnutí v rozporu s dále označenou judikaturou Nejvyššího soudu.

d) K postupu podle § 213 odst. 4 o. s. ř.

57. Otázka, zda odvolací soud měl zrušit rozsudek insolvenčního soudu, jelikož nebyly splněny předpoklady pro postup podle § 213 odst. 4 o. s. ř., se týká tzv. jiné vady řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Existenci takových vad zkoumá dovolací soud u přípustného dovolání z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), takže Nejvyšší soud neshledává účelným zabývat se [poté, co dovolání připustil ve vztahu k (ne)splnění poučovací povinnosti podle § 118a o. s. ř.] samostatně přípustností dovolání k postupu podle § 213 odst. 4 o. s. ř.; s námitkami vznesenými v souvislosti s touto otázkou se vypořádá v mezích přípustného dovolání.

2) K přípustnosti dovolání žalovaného

a) K opomenutí způsobilé argumentace

58. V rozsahu, v němž se dovolání žalovaného týká té části napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud změnil rozsudek insolvenčního soudu v bodě II. výroku tak, že z majetkové podstaty dlužníka vyloučil pozemek č. 5, Nejvyšší soud pro účely zkoumání přípustnosti dovolání připomíná závěry, jež k opomenutí způsobilé argumentace shrnul při posouzení přípustnosti dovolání žalobkyně v odstavci 50 odůvodnění shora.

59. Dovolatel totiž na jedné straně napadá rozsudek odvolacího soudu v celém jeho měnícím výroku (ohledně pozemků č. 4 a 5 a ohledně stavby č. p. XY), na straně druhé se však argumentačně vymezuje jen proti závěrům, jež odvolací soud přijal k pozemku č. 4 (výhrada, že pozemek č. 4 nese-psal do majetkové podstaty dlužníka) a ke stavbě č. p. XY (výhrada, že šlo o novou stavbu).

60. U pozemku č. 5 odvolací soud na základě dokazování provedeného v průběhu odvolacího řízení (srov. protokol o jednání před odvolacím soudem ze dne 23. května 2022, č. l. 1254-1258) na rozdíl od insolvenčního soudu uzavřel, že:

[1] Pozemek č. 5 je sepsán v majetkové podstatě dlužníka (což ostatně potvrzuje ve svém dovolání i žalovaný); srov. reprodukci napadeného rozhodnutí v odstavci 12 odůvodnění shora a odstavec 40 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

[2] Pozemek č. 5 nebyl vyčleněn z pozemku č. 4 (jak uvedl insolvenční soud), nýbrž z pozemku č. 2, který žalobkyně získala darem od rodičů. Vyčleněním pozemku č. 5 z pozemku č. 2 nedošlo ke změnám vlastnictví, takže byl zahrnut do soupisu neoprávněně, jelikož je ve výlučném vlastnictví

žalobkyně; srov. opět reprodukci napadeného rozhodnutí v odstavci 12 odůvodnění shora a odstavec 40 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

61. Proti závěru, že pozemek č. 5 byl vyčleněn z pozemku č. 4, který žalobkyně získala darem od rodičů, a že vyčleněním pozemku č. 5 z pozemku č. 2 nedošlo ke změnám vlastnictví, se dovolání žalovaného argumentačně nevymezuje, ačkoli jde o závěr, na kterém měnící výrok napadeného rozhodnutí ohledně pozemku č. 5 spočívá. Nejvyšší soud proto v tomto rozsahu dovolání žalovaného odmítl podle § 234c odst. 1 a 2 o. s. ř.

b) K „překvapivosti“ napadeného rozhodnutí u stavby č. p. XY

62. K dovolatelově námitce, že napadené rozhodnutí je překvapivé, jelikož nemohl předvídat, že odvolací soud nevyjde ze skutkového stavu zjištěného insolvenčním soudem (srov. reprodukci dovolání žalovaného v odstavci 40 odůvodnění shora), odkazuje Nejvyšší soud na závěry, jež shrnul k „překvapení“ žalobkyně v odstavci 55 odůvodnění shora. Podle protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 23. května 2022 (č. l. 1254-1258) odvolací soud (na základě odvolání žalobkyně, jež argumentovala ve prospěch závěru, že stavba č. p. XY je v jejím výlučném vlastnictví) za účasti žalovaného „zopakoval a doplnil“ dokazování řadou listin týkajících se stavby č. p. 89. Za této situace mohl být možností změny skutkových závěrů insolvenčního soudu ke sporným otázkám týkajícím se stavby č. p. XY „překvapen“ jen účastník svých práv nedbalý [konající v rozporu s obecným právním principem „vigilantibus iura scripta sunt“ (bdělým náleží práva)]. Důvod připustit dovolání k posouzení této otázky (pro situaci, kterou dovolatel neměl být překvapen) tedy dán není.

63. Dovolací námitka, že odvolací soud neopakoval provedené důkazy ani nedoplňoval dokazování (srov. reprodukci dovolání v odstavci 44 odůvodnění shora), je přitom ve zjevném rozporu s obsahem spisu (srov. opět protokol o odvolacím jednání označený v předchozím odstavci).

64. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v tom, že ustanovení § 213 o. s. ř. je procesním projevem stěžejního principu občanského soudního řízení, podle něhož soudem prvního stupně zjištěný skutkový stav sice může doznat změn v důsledku odchylného hodnocení důkazů, které byly provedeny již soudem prvního stupně, je však nepřípustné, aby odvolací soud jinak hodnotil důkazy, které sám nezopakoval. U důkazních prostředků listinných (§ 129 o. s. ř.) je však vliv skutečností nezachytitelných v protokolu o jednání na hodnocení jejich věrohodnosti vyloučen; proto není porušením zásady přímosti občanského soudního řízení, vyvodil-li z nich odvolací soud jiné skutkové závěry než soud prvního stupně, aniž je sám znovu předepsaným procesním způsobem zopakoval, případně doplnil. Srov. shodně např. odstavec 63 odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. prosince 2022, sp. zn. 29 Cdo 1917/2021, nebo odstavce 70 až 72 odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2023, sen. zn. 29 NSČR 51/2023, anebo odstavec 70 odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. února 2024, sp. zn. 29 Cdo 2329/2023, uveřejněného pod číslem 5/2025 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 5/2025“). Při hodnocení důkazů výpovědí účastníků řízení nebo svědků však spolupůsobí vedle věcného obsahu výpovědi i další skutečnosti, které (ač nejsou bez vlivu na posouzení věrohodností výpovědí) nemohou být vyjádřeny v protokolu o jednání (např. přesvědčivost vystoupení vypovídající osoby, plynulost a jistota výpovědi, ochota odpovídat přesně na dané otázky apod.); srov. opět odstavec 70 odůvodnění R 5/2025). Porušení tohoto pravidla se však ze spisu nepodává (výpovědi osob odvolací soud jinak nehodnotil).

c) K poučení podle § 118a o. s. ř. u stavby č. p. XY

65. Potud dovolatel dovozuje nesoulad napadeného rozhodnutí s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu z toho, že mu neumožnil navrhnout důkazy pro prokázání skutečností, že vznikla nová stavba, jelikož jej nepoučil podle § 118a o. s. ř. V daném kontextu se tedy dovolatel argumentačně vymezuje k nesplnění poučovací povinnosti dle § 118a odst. 3 o. s. ř. Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu se však poučovací povinnost ve smyslu § 118a odst. 3 o. s. ř. uplatňuje tam, kde je namístě učinit závěr, že účastník, jemuž je ku prospěchu prokázání určité (pro věc rozhodné) skutečnosti, nesplnil svou důkazní povinnost, respektive dosud provedenými důkazy neunesl důkazní břemeno o takové skutečnosti, takže nenabídne-li (po poučení dle § 118a odst. 3 o. s. ř.) důkazy způsobilé takovou skutečnost prokázat, budou jej stíhat procesní následky spočívající v neunesení důkazního břemene o takové skutečnosti; srov. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2013, sp. zn. 31 Cdo 4616/2010, uveřejněný pod číslem 98/2013 Sb. rozh. obč., nebo rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2012, sp. zn. 31 Cdo 619/2011, uveřejněný pod číslem 115/2012 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 115/2012“). Rozhodnutí založené na neunesení důkazního břemene o určité skutečnosti však nelze zaměňovat s rozhodnutím založeným na tom, že na základě jiných důkazů byl skutkový stav o této skutečnosti zjištěn (pozitivně) jinak, než tvrdil některý z účastníků. V takovém případě nejde o to, že se určitá skutečnost neprokázala, nýbrž o to, že se prokázala jinak, než účastník tvrdil. Má-li soud určitou skutečnost za prokázanou jinak, než tvrdil některý z účastníků řízení, pak nemá důvod přistoupit k poučení dle § 118a odst. 3 o. s. ř., jelikož jeho rozhodnutí není v takovém případě rozhodnutím založeným na neunesení důkazního břemene o oné skutečnosti. Srov. shodně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2021, sen. zn. 29 ICdo 112/2019, uveřejněný pod číslem 97/2021 Sb. rozh. obč.

66. V daném případě nevycházejí závěry odvolacího soudu z toho, že dovolatel neunesl důkazní břemeno k otázce zásadní přestavby stavby č. p. XY, nýbrž z toho, že na základě zjištěného skutkového stavu (pozitivně) lze uzavřít, že rekonstrukcí stavby č. p. XY nedošlo ke změně její podstaty. To, že odvolací soud nepřikročil k poučení dle § 118a odst. 3 o. s. ř., tedy odpovídá shora označené (ustálené) judikatuře Nejvyššího soudu.

d) K právnímu významu rekonstrukce stavby č. p. XY

67. Odkaz dovolatele na závěry rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 945/2012 je nepřiléhavý (dané rozhodnutí se zabývá „zásadní přestavbou“ v rovině výkladu restituční úpravy podle zákona č. [87/1991](#) Sb., o mimosoudních rehabilitacích). Závěry odvolacího soudu k právnímu významu rekonstrukce stavby č. p. 89 pak odpovídají např. závěrům obsaženým v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. června 2014, sp. zn. 22 Cdo 3732/2013 (který rovněž zmiňuje usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 220/2008, na něž odkazoval odvolací soud).

68. Nejvyšší soud tedy podle § 243c odst. 1 a 2 o. s. ř. odmítl dovolání žalovaného i v rozsahu, v němž se týkalo stavby č. p. XY.

e) K opomenutí právně významné argumentace u pozemku č. 4

69. V rozsahu, v němž se dovolání žalovaného týká pozemku č. 4, je Nejvyšší soud shledává přípustným, když potud je napadené rozhodnutí v rozporu s dále označenou judikaturou Nejvyššího soudu ke způsobu vypořádání právně významné argumentace.

IV. Důvodnost dovolání

70. Nejvyšší soud se – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním v rozsahu, v němž je shledal přípustným – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolateli, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem. K tomu budiž pro úplnost řečeno, že odkaz žalovaného na dovolací důvody uvedené v „§ 241a odst. 2 písm. b/ a v § 241a odst. 3 o. s. ř.“ je právně bezcenný, jelikož nevychází z aktuálního (pro věc rozhodného) znění občanského soudního řádu, jež zná jediný dovolací důvod (dle § 241a odst. 1 o. s. ř.).

71. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

72. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nemohl být zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

1) K důvodnosti dovolání žalobkyně

K postupu podle § 213 odst. 4 o. s. ř.

73. K námitce žalobkyně, že poté, co vznesla důkazní návrhy, měl odvolací soud zrušit rozsudek insolvenčního soudu, jelikož nebyly splněny podmínky dle § 213 odst. 4 o. s. ř., Nejvyšší soud uvádí, že označené ustanovení (jež určuje, že: „Odvolací soud doplní dokazování o účastníky navržené důkazy, které dosud nebyly provedeny, ukazuje-li se to potřebné ke zjištění skutkového stavu věci; to neplatí jen tehdy, má-li být provedeno rozsáhlé doplnění dokazování a jestliže ke skutečnosti, jež jimi má být prokázána, dosud nebylo provedeno žádné nebo zcela nedostatečné dokazování.“) odvolacímu soudu nezakazuje doplnit dokazování o dosud neprovedené důkazy ani v situaci, kdy má jít o rozsáhlé doplnění dokazování a k prokazované skutečnosti dosud nebylo vedeno žádné nebo zcela nedostatečné dokazování (odvolacímu soudu se pouze v takových případech neukládá povinnost tyto důkazy provést). Tento závěr plyne např. již z důvodů usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2015, sp. zn. 21 Cdo 1467/2014, uveřejněného pod číslem 91/2015 Sb. rozh. obč. Dovolání tak potud není opodstatněné (odvolací řízení namítanou vadou netrpí).

K poučení podle § 118a o. s. ř.

74. Pro posouzení otázky, zda dovolatelka byla řádně poučena dle § 118a o. s. ř., jsou rozhodná následující ustanovení občanského soudního řádu (ve znění účinném v době jednání odvolacího soudu, které ani později nedoznalo změn):

§ 118a

(1) Ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevylicil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy.

(...)

(3) Zjistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrhł důkazy potřebné k prokázání všech svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy.

(...)

§ 213b

(1) V odvolacím řízení se postupuje podle § 118a; tento postup však nemůže vést k uplatnění nových skutečností nebo důkazů v rozporu s ustanovením § 205a nebo 211a nebo k uplatnění procesních práv, která jsou za odvolacího řízení nepřipustná.

(2) Porušení ustanovení § 118a odst. 1 až 3 soudem prvního stupně je vadou řízení, jen jestliže potřeba uvést další tvrzení nebo důkazy vyplýne z odlišného právního názoru odvolacího soudu.

75. Odvolací soud v napadeném rozhodnutí ohlašuje, že žalobkyni poskytl poučení dle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. (k tomu, z jakých finančních prostředků byly pořízeny za trvání manželství pozemky č. 6 až 11), načež uzavírá, že poté, co na základě tvrzení a důkazních návrhů žalobkyně doplnil dokazování, se ztotožnil s názorem státního zastupitelství, že žalobkyně ani po poučení neprokázala, že nemovitě věci pořízené kupní smlouvou, dražbou a stavbou jsou v jejím výlučném vlastnictví; srov. reprodukci napadeného rozhodnutí v odstavcích 17 až 20 odůvodnění shora a odstavce 47 až 53 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

76. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že podle obsahu spisu odvolací soud o věci jednal s účastníky dvakrát (23. května 2022 a 26. září 2022). Podle obsahu protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 23. května 2022 (č. l. 1254-1258), v němž je zachyceno poučení žalobkyně dle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř., chybí ve výčtu pozemků, k nimž má žalobkyně uplatnit tvrzení a nabídnout důkazy, pozemky č. 10 a 11 (protokol řádné splnění poučovací povinnosti u těchto pozemků nedokládá). Při druhém odvolacím jednání pak odvolací soud doplnil dokazování označenými listinami (srov. protokol o jednání soudem ze dne 26. září 2022 (č. l. 1332-1334) a po skončení dokazování již k dalšímu poučení dle § 118a o. s. ř. nepřistoupil.

77. Platí, že poučení o důkazní povinnosti podle § 118a odst. 3 o. s. ř. poskytne soud nejen účastníku, který dosud o sporném tvrzení neoznačil žádný důkaz, nebo který sice o svém sporném tvrzení důkaz označil, avšak jde o důkaz zjevně nezpůsobilý prokázat sporné tvrzení, ale i tehdy, provedl-li ohledně sporného tvrzení účastníkem navržené důkazy, jestliže jimi nedošlo k jeho prokázání a jestliže proto by účastník nemohl být ve věci úspěšný, srov. R 115/2012. Jakkoli po přijetí R 115/2012 došlo k úpravám některých ustanovení občanského soudního řádu týkajících se koncentrace řízení před soudem prvního stupně (srov. zejména § 118b o. s. ř.), Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. února 2026, sen. zn. 29 ICdo 90/2024, vysvětlil, že závěry R 115/2012 (jehož judikatorní význam coby rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia je nadřazen rozhodnutím tříčlenných senátů Nejvyššího soudu) o tom, že poučení podle § 118a odst. 3 o. s. ř. soud poskytne (je povinen poskytnout) nejen účastníku, který dosud o sporném tvrzení neoznačil žádný důkaz, nebo který sice o svém sporném tvrzení důkaz označil, avšak jde o důkaz zjevně nezpůsobilý prokázat sporné tvrzení, ale i tehdy, provedl-li ohledně sporného tvrzení účastníkem navržené důkazy, jestliže jimi nedošlo k jeho prokázání a jestliže proto by účastník nemohl být ve věci úspěšný, platí i pro současné znění občanského soudního řádu.

78. Odvolací soud se závěry R 115/2012 zjevně neřídil, jelikož poté, co po doplnění dokazování dospěl k závěru, že dovolatelka důkazní břemeno k tvrzeným skutečnostem ani prostřednictvím

těchto důkazů neunesla, jí již žádné poučení neposkytl, ač k tomu byl povinen. Takové (další) poučení, poskytnuté v průběhu odvolacího řízení odvolacím soudem přitom nezakládá povinnost odvolacího soudu automaticky provést všechny pro věc významné nově nabídnuté důkazy. Odvolací soud je povinen vyhodnotit (v intencích § 213b odst. 1 o. s. ř.), zda takové důkazy nejsou uplatněny v rozporu s ustanovením § 205a nebo § 211a o. s. ř., anebo zda nejde o důkazy, které účastník řízení mohl (měl) označit již při prvním poučení (a podle toho rozhodovat o přípustnosti případných „nových“ důkazních návrhů).

79. Závěr, že dovolatelce se nedostalo žádného poučení podle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř. ohledně pozemků č. 10 a 11 a že odvolací soud ji následně znovu nepoučil podle § 118a odst. 3 o. s. ř. ohledně zbývajících pozemků (č. 6 až 9) a garáže, činí dovolání žalobkyně v popsáném rozsahu (ohledně pozemků č. 6 až 11 a garáže) důvodným.

80. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí neobstálo v rovině splnění poučovací povinnosti dle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř., Nejvyšší soud se již (pro nadbytečnost) nezabýval dalšími dovolacími námitkami žalobkyně.

2) K důvodnosti dovolání žalovaného

K opomenutí právně významné argumentace u pozemku č. 4

81. Nejvyšší soud již při posuzování přípustnosti dovolání žalobkyně poukázal na to, že k předpokladům, za nichž lze vyhovět vylučovací žalobě podle § 225 insolvenčního zákona, patří i to, že v době, kdy soud rozhoduje o vyloučení majetku, je sporný majetek (nadále) sepsán v majetkové podstatě dlužníka (R 116/2016).

82. Skutkový závěr insolvenčního soudu, že pozemek č. 4 nebyl sepsán do majetkové podstaty (a proto je nutno zamítnout žalobu o jeho vyloučení z ní) odvolací soud nijak neorigoval, přesto vyhověl vylučovací žalobě ohledně pozemku č. 4. Mlčení odvolacího soudu k této otázce je opomenutím právně významné argumentace, které činí právní posouzení věci odvolacím soudem ohledně pozemku č. 4 neúplným a tudíž i nesprávným. Dovolání žalovaného je tak v popsáném rozsahu opodstatněné.

83. Žalobkyně tedy uspěla s dovoláním ohledně pozemků č. 6 až 11 a garáže a žalovaný uspěl s dovoláním ohledně pozemku č. 4.

84. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí v popsáném rozsahu zrušil včetně závislých výroků o nákladech řízení (§ 242 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.) a věc ve zrušeném rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

85. V právní moci naopak napadené rozhodnutí zůstává (pro částečná odmítnutí obou dovolání):

[1] ohledně pozemků č. 1 až 3 (u nichž odvolací soud potvrdil rozsudek insolvenčního soudu o zamítnutí vylučovací žaloby),

[2] ohledně pozemku č. 5 (u kterého odvolací soud změnil rozsudek insolvenčního soudu tak, že jej vyloučil z majetkové podstaty dlužníka), a

[3] ohledně stavby č. p. XY (u které odvolací soud změnil rozsudek insolvenčního soudu tak, že ji vyloučil z majetkové podstaty dlužníka).

Další články:

- [Bez důvodné obohacení](#)
- [SVJ](#)
- [Odmítnutí dovolání \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče řádného hospodáře \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Podnikatel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rozpočtové určení daní \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Tlumočník](#)
- [Soudní poplatek](#)
- [Platy státních zástupkyň](#)
- [Náklady řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)